

DE OSYNLIGA BARNEN

Childhood och Regnbågsfonden lanserar gemensamt initiativ för att uppmärksamma och stärka arbetet mot sexuella övergrepp mot pojkar.

Pojkar som utsätts för sexuella övergrepp syns ofta inte i statistiken.

Pojkar som utsätts för sexuella övergrepp vågar ofta varken polisanmäla eller berätta för sina familjer vad som hänt.

Pojkar som utsätts för sexuella övergrepp omfattas ofta inte i lagstiftningen.

Pojkar som utsätts för sexuella övergrepp är därför osynliggjorda.

En jämförelse mellan 60 länder, som The Economist Intelligence Unit genomfört kring lagstiftning och insatser för att stoppa sexuella övergrepp mot barn, visar att pojkar ofta både glöms och göms bort. Nästan hälften av de länder som jämförts saknar ett tydligt skydd mot sexuella övergrepp mot pojkar i lagstiftningen. Lagarna är formulerade på ett sätt som antingen explicit eller underförstått förutsätter att sexuella övergrepp är något som drabbar flickor och kvinnor. Bara 6 av 60 länder har information om hur stor andel pojkar som exploaterats sexuellt.¹

Allt för få länder har någon statistik som gäller pojkars utsatthet.² Globalt uppskattas var tionde flicka utsättas för sexuella övergrepp under sin barndom. Hur många

¹ Out of the Shadows, Shining light on the Response to Child Sexual abuse and Exploitation, The Economist Intelligence Unit, (2019) <https://outoftheshadows.eiu.com/>

² Unicef (2014) Hidden in plain sight, Hidden in Plain Sight: A statistical analysis of violence against children 2014 https://www.unicef.org/publications/index_74865.html och Together for Girls (2019) What Works to Prevent Sexual

pojkar som utsätts vet vi inte eftersom det saknas underlag och ibland till och med intresse för att ens göra en uppskattning.

Pojkars utsatthet riskerar att osynliggöras också i vardagen. Fokus har legat på flickors utsatthet, både hos professionella, i media och anhöriga. Det gör att vi tenderar att missa att pojkar också utsätts för övergrepp och att dessa övergrepp är lika traumatiska och skrämmande för en pojke som en flicka.

Det finns en mängd exempel på hur övergrepp mot pojkar bedömts som mindre allvarliga än om det skulle drabba en flicka. Ibland skämtas de till och med bort. I andra fall skuldbelägger vuxenvärlden pojken. Vuxenvärlden vet helt enkelt inte hur man ska bemöta en pojke som utsatts för övergrepp.

Pojkar kan utsättas för övergrepp av såväl män som kvinnor. Pojkarna som utsätts kan vara såväl hetero som homo, bi eller trans. Oavsett vilket för övergrepp mot pojkar med sig sina egna former av skam och tabun.

Att som pojke utsätts för ett sexuellt övergrepp av en annan man är också skambelagt. Han har förlorat i "manlighet", kan utpekas som homosexuell osv.

Detta är nära förknippat med en ovilja – välmenande eller inte - att se att barn också kan vara regnbågsbarn (homo, bi eller trans), även om detta ännu inte kommer till uttryck i en utvecklad identitet. Idag förutsätter vi att ett barn är heterosexuellt tills motsatsen är bevisat, och därmed sviker vuxenvärlden alla de barn som inte är det. Vi ser dem inte, vi bekräftar dem inte.

Och just osynliggörandet, att det är det otänkbara, har kunnat fungera och fungerar som skydd för förövarna.

Pojkar som utsätts för sexuella övergrepp och regnbågsbarn är två tydliga och bitvis överlappande grupper där barn blir osynliggjorda.

Regnbågsbarn har i sitt sökande efter identitet ofta inget annat val än att närma sig starkt sexualiserade vuxenmiljöer där de riskerar att utnyttjas av äldre. Deras första sexuella kontakter blir därför inte sällan övergrepp. Erfarenheter de inte heller får hjälp och stöd att bearbeta, antingen för att vuxenvärlden inte vet hur man ska stöda dem eller för att de inte vågar söka hjälp.

I många situationer där pojkar är till och med ännu mer utsatta än flickor: Det finns studier som indikerar att fler pojkar än flickor har haft sex mot ersättning³. De bilder av sexuella övergrepp mot barn som Interpol analyserat visar att övergreppen på pojkar oftast är grövre (ca 1/3 av bilderna)⁴. Pojkar berättar mer sällan om de övergrepp de varit med om – och ytterst få söker professionell hjälp eller anmäler övergreppen.⁵ I vissa länder bidrar homofoba och machonormer till att göra det i princip omöjligt för en pojke att berätta om sexuella övergrepp.

Riskfaktorerna för sexuella övergrepp skiljer sig mellan pojkar och flickor. De sociala förväntningarna ser olika ut.

Insatserna för att identifiera och bemöta och ge stöd måste därför också skilja sig åt. Idag finns skrämmande få insatser som är specifikt anpassade för pojkar.

Vi vet att tystnad, okunskap, rädsla, skam och skuld är viktiga faktorer som gör att sexuella övergrepp mot barn kan fortgå. Detta gäller både hos barnen själva och hos de vuxna och jämnåriga i omgivningen som skulle kunna ingripa. Detta gäller såväl för pojkar och flickor men hos pojkar tillkommer vuxenvärldens homofobi och machokultur, rädslan för att bli stämplad som omanlig, svag, homosexuell, kanske en blivande förövare. Det kan göra det ännu svårare att berätta, svårare att identifiera och svårare att stoppa.

Pojkar som utsatts för sexuella övergrepp är därför dubbelt osynliggjorda och skambelagda. Såväl samhället i stort, barnrättsvärlden och Regnbågsvärlden, vi som

³ Stiftelsen Allmänna Barnhuset (2015) Det gäller en av fem <http://www.allmannabarnhuset.se/produkt/det-galler-en-av-fem> samt Cecilia Fredlunds (2019) *Adolescents Selling Sex and Sex as Self-Injury*, Doktorsavhandling, Linköpings Universitet

⁴ Interpol (201) Towards a global indicator on unidentified victims in child sexual exploitation material <https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2018/02/TOWARDS-A-GLOBAL-INDICATOR-ON-UNIDENTIFIED-VICTIMS-IN-CHILD-SEXUAL-EXPLOITATION-MATERIAL-Summary-Report.pdf>

⁵ Together for girls, Evidence review (2019) och Stiftelsen Allmänna Barnhuset (2018) Våld löser inget http://www.allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2018/01/Våld_löser_inget.pdf

borde fört deras talan, har kollektivt brustit, inte velat se, inte haft rätt kompetens eller ens vilja, inte samverkat för att förstå och nå pojkar som utsatts för eller riskerar utsättas för sexuella övergrepp.

Barnrättsvärlden har traditionellt fokuserat på mindre barn och på flickor. Pojkar har alltför ofta setts som en del av problemet eller som potentiella förövare. Man har också undlåtit att se att barn också kan vara homo, bi eller trans.

Regnbågssamhället har i sin tur fokuserat på vuxna. Att unga regnbågspersoner löper särskilt stor risk att utsättas för sexuella övergrepp har sällan uppmärksammats.

Regnbågsfonden och Childhood lanserar nu ett gemensamt 3-årigt initiativ som vi kallar ”**DE OSYNLIGA BARNEN**” där vi tillsammans avser att:

- Bryta tystnaden om sexuella övergrepp mot pojkar.
- Bryta tystnaden om regnbågsbarn och deras särskilda utsatthet.
- Öka kunskapen – om hur sexuella övergrepp drabbar pojkar och vad man kan göra för att minska riskerna.
- Agera - tillsammans för att identifiera och finansiera konkreta insatser för att förebygga övergrepp mot pojkar, ge stöd till dem som utsatts samt finna sätt att prata om och bejaka barns rätt att vara homo och trans.
- Skapa en gemensam plattform för personer och organisationer som vill bidra till initiativet.

Childhood, Regnbågsfonden och Jonas Gardell har under många år arbetat med dessa frågor utifrån respektive perspektiv. Under de senaste åren har vi samarbetat allt närmare; bland annat med gemensamma projekt i Kambodja för pojkar som utsatts för sexuella övergrepp, i Ukraina för att stärka bemötandet av unga regnbågspersoner på skolor, socialtjänst och bland föräldrar, samt med gemensamma seminarier både i Sverige och i Europa. Samarbetet har visat potentialen och styrkan i att kombinera våra respektive kompetenser, erfarenheter och nätverk. Med detta initiativ vill vi ytterligare stärka och utveckla det samarbete vi påbörjat och tillsammans bryta tystnaden om sexuella övergrepp mot pojkar.